

Nieuwsbrief Jeugdzorg

Wet op de jeugdzorg op 1 januari 2005 in werking

Zeven meningen over twaalf stellingen

Sinds juni 2002 heeft u in deze nieuwsbrief kunnen lezen hoe instellingen in de jeugdzorgsector en de betrokken overheden bezig waren met hun voorbereidingen voor de Wet op de jeugdzorg. Op 1 januari is het zover. Dan wordt de wet van kracht. Ter gelegenheid daarvan leggen we aan zeven mensen uit het jeugdzorgveld een aantal stellingen voor over drie thema's: het karakter van de nieuwe wet, de prioriteiten voor de komende periode en wachtlijsten/wachttijden.

Alle zeven ondervraagde personen hebben in hun dagelijks werk direct te maken met de jeugdzorg. Het zijn:

- Dries Roosma, projectleider Bureau Jeugdzorg Drenthe,
- Ruud Nijhof, directeur Raad voor de Kinderbescherming,
- Hubert Bijkerk, directeur OCK Het Spalier en voorzitter Platform zorgaanbieders MO-groep,
- Peter Levenkamp, directeur Justitieel jeugdbeleid, ministerie van Justitie,
- Marcel van Gastel, directeur-generaal Maatschappelijke zorg, ministerie van VWS.

De zeven krijgen per thema vier stellingen voorgelegd met de vraag hieruit een gemotiveerde keuze te maken. Zo'n multiple choice 'examen' blijkt niet in alle gevallen even eenvoudig te zijn. Dat is ook logisch, want de jeugdzorg is een veelomvattend werkterrein, waar je vanuit verschillende invalshoeken en belangen genuanceerd tegenaan kunt kijken. ►

Verder in dit nummer:

- Wacht- en doorlooptijden jeugdzorg **4**
- Overzicht wet- en regelgeving per 1 januari 2005 **5**
- Officiële start jeugdzorgbrigade **6**
- Indicatiebesluit vereenvoudigd **7**
- Pilots bekostiging zorgaanbod **8**
- Brabant is klaar voor nieuwe relatie tussen de Raad en bureau jeugdzorg **8**
- Jeugd-ggz Zuid-Holland Zuid blijft in beeld bij toegangsfunctie bureau jeugdzorg **10**
- Huiselijk geweld en kindermishandeling **11**

De Nieuwsbrief Jeugdzorg is een gezamenlijke publicatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Justitie.

Reacties/suggesties:

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Yvonne van Renswoude, jeugdzorgconsulent Zeeland: "Eindelijk een wet waarin het recht op jeugdzorg is vastgelegd." (foto: Jaap Wolterbeek)

1. Karakterisering van de Wet op de jeugdzorg:

- a. *De dag waarop de wet in werking treedt, 1 januari 2005, is een historische dag; een mijlpaal voor de jeugdzorg.*
- b. *Het inwerkingtreden van de wet is vooral een formaliteit. De wet introduceert geen grote vernieuwingen, maar verankert ontwikkelingen die de sector al in gang heeft gezet.*
- c. *Op de wet valt nog heel wat aan te merken, maar er moest nu eindelijk eens een nieuw wettelijk kader komen. Nu is het zaak de wetgeving snel te vervolmaken.*
- d. *Dit is wat de sector nodig had om z'n werk beter te kunnen doen. Nu voorlopig geen veranderingen meer s.v.p.*

Jeugdzorgconsulent Yvonne van Renswoude: "In alle stellingen zitten waarheden, maar het meest neig ik toch naar stelling a. Ik ben blij dat er nu eindelijk een wet is waarin het recht op jeugdzorg is vastgelegd. Als het goed is, leidt dit tot meer vraaggerichte, dus effectievere hulpverlening. En de introductie van de verplichte cliëntvertrouwenpersonen versterkt de positie van de hulpvrager. Maar ik kan mij ook wel vinden in stelling c. We zullen namelijk goed in de gaten moeten houden of de praktijk voldoende met de wet uit de voeten kan en waar nodig de regelgeving moeten vervolmaken. Ik denk bij dit laatste bijvoorbeeld aan de financiering van de provinciale cliëntenparticipatie."

Zorg voortaan systematisch evalueren

Dries Roosma (Bureau Jeugdzorg Drenthe) heeft een vergelijkbare voorkeur: "Ik kies voor stelling a, want dit is een mijlpaal waar we jarenlang naartoe hebben gewerkt. Wat ik goed vindt aan de nieuwe wet is dat deze meer recht doet aan het VN-verdrag inzake de rechten van het kind en ons als sector dwingt vraaggerichter, doelgerichter en samenhangender te werken. Echt nieuw is dat wij de geleverde zorg voortaan systematisch moeten evalueren. Stelling c klopt in zoverre, dat nog genoeg verbeteringen mogelijk zijn. De schotten tussen de jeugdzorg, de jeugd-ggz en de jeugd-lvg zijn bijvoorbeeld nog veel te hoog."

De keuze van gedeputeerde Gert Ranter valt exclusief op stelling a: "Voor de provincies is het zeker een historisch moment, want op 1 januari 2005 krijgen wij een spilfunctie in de jeugdzorg. We gaan die uitdaging graag aan. De nieuwe wet creëert kansen voor een effectieve en doelmatige uitvoering van de jeugdzorg, biedt gemeenten een duidelijk kader voor de ontwikkeling van het lokaal preventieve jeugdbeleid en nodigt uit tot een naadloze aansluiting tussen jeugdzorg en lokaal jeugdbeleid. In Overijssel werken we al een aantal jaren naar de nieuwe situatie toe, in constructieve samenwerking tussen alle partijen en met bijzondere aandacht voor intersectorale samenwerking met Justitie, de jeugd-ggz en de jeugd-lvg."

Van Gastel: "AMvB's zo nodig tussentijds aanpassen."

Een 'makkie'

VWS-DG Marcel van Gastel vindt de beantwoording van deze vraag een 'makkie', zoals hij zelf zegt. "Voor mij is het zonder meer a. Deze wet vormt de neerslag van een jarenlange discussie over een betere ordening van de jeugdzorg. In die zin is 1 januari een mijlpaal. Maar het is inderdaad nog geen ideale wet. Daarom is het goed dat er al over twee jaar een eerste evaluatie komt. Vóór die tijd wordt er niets aan veranderd. We moeten echter niet schromen de onderliggende regelgeving *wel* aan te passen, bijvoorbeeld als zou blijken dat die onnodige bureaucratie veroorzaakt."

Ruud Nijhof (Raad voor de Kinderbescherming) kiest voor stelling c: "Positief aan de wet is het recht op jeugdzorg en de één-loket-gedachte. Dit laatste verkleint de kans dat cliënten van het kastje naar de muur worden gestuurd. Toch is dit gevaar nog niet geweken, want bureau jeugdzorg mag zelf bijna geen lichte ambulante zorg meer verlenen, terwijl veel gemeenten hun preventieve jeugdbeleid nog niet op orde hebben. Ook het knelpunt van de afzonderlijke financieringsstromen in de jeugdzorg is nog niet opgelost."

Overgangswetgeving

Zorgaanbieder Hubert Bijkerk vindt de stellingen a, b en c allemaal wel een beetje

waar. Stelling c sluit echter het meest bij zijn visie aan. Bijkerk: "Ik beschouw de Wet op de jeugdzorg vooral als overgangswetgeving. Op middellange termijn zijn zeker aanpassingen nodig. Positief is dat het recht op zorg nu wettelijk is verankerd, zij het dat dit een *geclausuleerd* recht is. Er is immers geen open eind financiering." Over de rol van bureau jeugdzorg zegt hij: "Dit bureau moet voldoende garantie bieden voor overheidscontrole, maar ik hoop van harte dat het zo min mogelijk bureaucratische belemmeringen oplevert voor de keten van zorg." Net als Roosma en Nijhof betreurt Bijkerk dat de versnippering binnen de jeugdzorg nog niet ongedaan is gemaakt: "Die belemmert namelijk de gewenste intersectorale samenwerkingsprogramma's."

Peter Levenkamp (Justitie) vindt in alle vier de stellingen wel een kern van waarheid zitten. "Het is zeker een historische dag. Er is een enorme operatie aan voorafgegaan. Bovendien gaat het Rijk van nu af aan de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg delen met de provincies. Daar heb ik hoge verwachtingen van, ook al merk ik wel dat veel provincies zich de justitiële jeugdzorg nog eigen moeten maken. Al met al kun je de nieuwe wet niet afdoen als een formaliteit, ook al is die in veel opzichten een verankering van hetgeen in de praktijk al gebeurt. We moeten echter niet denken dat er nu helemaal geen veranderingen meer nodig zijn. Het is belangrijk dat iedereen kritisch blijft nagaan of het nog beter kan." ▶

Hubert Bijkerk: "Versnippering binnen de jeugdzorg belemmert intersectorale samenwerkingsprogramma's" (United Photos De Boer)

2. De komende tijd moeten instellingen in de jeugdzorg prioriteit geven aan:

- Gaan werken volgens de regels van het nieuwe wettelijke kader.
- Inhoudelijke vernieuwing en verbetering van kwaliteit en doelmatigheid.
- Realisatie van een sluitende keten van hulp en zorg.
- Oplossing van de wachtlijst-problematiek.

Marcel van Gastel vindt de vier stellingen tezamen een goede samenvatting geven van wat er de komende periode moet gebeuren. Hij laat zich dus niet verleiden tot een keuze. Dit geldt ook voor zijn Justitie-collega Peter Levenkamp: "Ik vindt dat alle vier de stellingen schreeuwen om prioriteit. Het is helaas en... en. Dit maakt je wel bewust van het feit hoeveel er tegelijkertijd op de jeugdzorg afkomt."

Peter Levenkamp (Justitie): "Het is helaas en...en."
(foto: Hendriksen/Valk)

Gevaarlijk voor kinderen

Ruud Nijhof legt de prioriteit bij stelling c: "Een gebrek aan samenhang en samenwerking binnen de keten is heel gevaarlijk voor kinderen. Daarom hebben wij als Raad ook flink geïnvesteerd in de samenwerking met bureau jeugdzorg. Verder vind ik het belangrijk dat duidelijk is waar de regie ligt, wanneer een cliënt met meerdere organisaties te maken heeft. Naar mijn mening hoort die taak thuis bij de hulpverlener die het beste contact heeft met de cliënt."

Roosma: "Effectonderzoek naar zorgprogramma's!"

Dries Roosma en Yvonne van Renswoude kiezen beiden voor stelling b. Dries Roosma: "In de geest van de nieuwe wet moeten we over de volle breedte van de jeugdzorg *meer* gaan doen van wat werkt en stoppen met wat *niet* werkt. Dit betekent: effectonderzoek doen naar zorgprogramma's in termen van doelrealisatie, probleemreductie en cliënttevredenheid. De uitkomsten daarvan kun je koppelen aan de doorlooptijd en de kostprijs. Gelukkig zie ik om mij heen dit soort initiatieven ook van de grond komen."

Yvonne van Renswoude: "Cliënten vinden de kwaliteit van de zorg uitermate belangrijk. Voor hen zit die vooral in de snelheid waarmee hulp wordt geboden, de basishouding van de hulpverlener (gelijkwaardigheid!) en betrokkenheid bij het opstellen van hulpverleningsplannen en tevredenheidsonderzoeken. Dit maakt de effectiviteit van de hulpverlening vele malen groter."

Wachtlijsten eerste prioriteit

"Mijn eerste prioriteit ligt bij het oplossen van de wachtlijstproblematiek, dus bij stelling d", stelt Hubert Bijkerk. "Maar dat kan alleen bij een sluitende keten van hulp en zorg op regionaal niveau (stelling c) en vernieuwing en verbetering van de zorg (stelling b). Voor dat laatste is echter wel extra geld nodig, terwijl zorgaanbieders nu kampen met achterstanden in de financiering. Bij de inhoudelijke vernieuwing moeten we voorrang geven aan het ontwikkelen van strategieën voor vroegtijdige interventie, anders blijft het dweilen met de kraan open en los je de wachtlijsten zeker niet op."

Ook Gert Ranter komt uit op de stellingen d en b: "In Overijssel zetten we vol in op bestrijding van de wachtlijsten. We hebben hiervoor een meetbare politieke doelstelling geformuleerd. Bij het AMK en de crisisopvang vind ik wachtlijsten zelfs helemaal niet acceptabel. Verder moeten we toe naar aanvaardbare wachttijden. Omdat wachtlijsten het resultaat zijn van zowel de vraag als het aanbod, moet je bij de aanpak ervan ook die twee sporen volgen. Dit betekent: de instroom beperken en het aanbod innoveren en effectie-

ver maken. Wat dit laatste betreft, doe ik een niet-vrijblijvend appel op de zorginstellingen en dring ik eropaan daarbij gebruik te maken van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Ik zie daar nog veel kansen."

3. Wachtlijsten en wachttijden:

- Horen en nu eenmaal bij, maar uitwassen vereisen een krachtdadige aanpak.
- Behoeven niet uit de hand te lopen als iedereen z'n werk goed doet.
- Zijn op een termijn van vier jaar op te lossen als de rijksoverheid er maar voldoende geld voor over heeft.
- Krijgen te veel aandacht. Degenen die echt hulp nodig hebben, krijgen die toch wel. De jeugdzorg is nu eenmaal een bodemloze put.

Met deze multiple choice vraag hebben de ondervraagde deskundigen duidelijk de minste moeite. De meerderheid kiest voor stelling b. Alleen de man van de Raad, Ruud Nijhof en zorgaanbieder Hubert Bijkerk denken hier anders over.

Nijhof: "Bij deze stelling staan alleen maar foute keuzemogelijkheden. Wachtlijsten horen niet bij de jeugdzorg en ze zijn niet op te lossen door mensen hun werk goed te laten doen. Er zullen ook extra plaatsingsmogelijkheden moeten komen. ▶"

(foto: Bart Versteeg)

Het wegwerken van wachtlijsten vereist een gezamenlijke aanpak van de rijksoverheid, provincies en gemeenten. Zij moeten goede ideeën uit het veld faciliteren. Het nieuwe zorgaanbod voor jongeren met een civielrechtelijke plaatsing in JJI's is daar een goed voorbeeld van."

Hubert Bijkerk vindt evenmin een stelling waar hij het volledig mee eens is. "De realiteit gebiedt helaas te erkennen dat wachtlijsten en wachttijden in het huidige systeem voorlopig niet te vermijden zijn. De vraag is nu eenmaal veel groter dan het aanbod. Bureau jeugdzorg en de opnemende voorzieningen moeten daarom samen zorgen voor goede crisisteam en crisisinterventie. Daarbij is een 'outreaching' aanpak nodig, zonder te veel bureaucratie. Ook wachtlijstbeheer en betere intersectorale samenwerking kunnen bijdragen aan het verminderen van wachtlijstproblemen."

Nijhof: "Wachtlijsten horen niet bij de jeugdzorg."

"Je kunt er geen genoeg mee nemen"

Peter Levenkamp en Marcel van Gastel behoren bij de vijf voorstanders van stelling b (Wachtlijsten behoeven niet uit de hand te lopen als iedereen z'n werk goed doet). Levenkamp (Justitie): "Het oplossen wachtlijsten is tot op zekere hoogte een kwestie van creativiteit. Niet dat alles daarmee is op te lossen, maar het is te simpel alleen naar budgetten te verwijzen. De ervaring bij Justitie leert dat te lange wachtlijsten vaak leiden tot de noodzaak om later veel zwaardere vormen van correctie en hulpverlening in te zetten. Je kunt dus geen genoeg nemen met lange wachtlijsten. De jeugdzorg *doet* dit ook niet, maar er is naar mijn gevoel wel meer mogelijk dan nu gebeurt."

VWS-DG Van Gastel is het helemaal met hem eens: "Er is nog een hele slag te maken op het gebied van doelmatigheid, kwaliteit, betere ketensamenwerking en vroegere interventies. Een goede preventieve aanpak kan op de langere termijn de druk op de jeugdzorg verminderen. Daar ligt een taak voor de gemeenten."

"Mijn ervaring is dat (ook) in de jeugdzorg bepaalde routines zijn gegroeid die onvol-

doende effectief en productief zijn", stelt gedeputeerde Gert Ranter. "Nieuwe inzichten, middelen en mogelijkheden worden nog onvoldoende benut. In Overijssel hebben de instellingen dit inmiddels constructief opgepakt. De eerste resultaten worden al zichtbaar. Het moet leiden tot kortere doorlooptijden en een doelmatigheids-winst van 8%. Verder sluiten we een convenant met de gemeenten over de aansluiting met het lokaal-preventieve jeugd beleid en werken we met de jeugdzorginstellingen aan een effectiviteitsprogramma voor 2005 en 2006."

Dief van eigen portemonnee

Dries Roosma van bureau jeugdzorg heeft een andere motivatie om voor stelling b te kiezen. Hij schrijft het uitblijven van succes bij het bestrijden van wachtlijsten en wachttijden toe aan de daarbij gehanteerde spelregels: "Die belonen namelijk instellingen die hun werk *niet* goed doen en straffen instellingen die hun werk *wel* goed doen. Een lange wachtlijst zonder leegstand in de instelling levert extra geld op. Je bent dus een dief van je eigen portemonnee als je investeert in het behalen van meer resultaat. Als ik het voor het zeggen had, zou ik als rijksoverheid de wachtlijstgelden uitsluitend besteden aan capaciteitsuitbreiding bij instellingen die op grond van onderzoek kunnen aantonen dat zij effectieve jeugdzorg bieden aan cliënten met meervoudige en complexe problemen."

Jeugdzorgconsulent Yvonne van Renswoude, ten slotte, kiest weliswaar ook voor stelling b, maar voegt daar meteen aan toe dat hulpverleners hun werk alleen goed kunnen doen als de wijdverbreide bureaucratie nu eens stevig wordt aangepakt. "Die zorgt voor onnodige wachttijden. En de *wachtijd* is voor cliënten vaak het grootste struikelblok. Als zij lang moeten wachten op de juiste hulp, moet er in ieder geval wachtlijstzorg zijn, een second best aanbod of desnoods slechts een contactpersoon die af en toe door de cliënt kan worden gebeld. Niets doen leidt vaak tot escalatie en is dus geen optie. Ik hoop dat de nieuwe wet leidt tot een grotere effectiviteit van de zorg en daarmee tot kortere wachttijden. Als cliëntenondersteuners zitten wij er in ieder geval met onze neus bovenop en zullen we zo nodig zeker aan de bel trekken." ■

(foto: Bart Versteeg)

Nog steeds aanzienlijke wacht- en doorlooptijden

In de jeugdzorg bestaan nog lange wacht- en doorlooptijden. Dit blijkt uit het Eindrapport Taskforce Wachtlijsten, dat staatssecretaris Ross op 29 oktober 2004 mede namens minister Donner heeft aangeboden aan de Tweede Kamer. Voor de aanpak van wachtlijsten heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld, oplopend van € 11,7 miljoen in 2004 tot € 39,4 miljoen vanaf 2007.

De in 2001 ingestelde Taskforce heeft kernindicatoren vastgesteld om de ontwikkeling van de wachtlijsten en wachttijden in beeld te kunnen brengen. Aan de hand hiervan heeft de Taskforce vijf halfjaarlijkse metingen uitgevoerd. Het eindrapport biedt een overzicht van de ontwikkelingen gedurende de periode 2001-2004. Daaruit blijkt dat tussen provincies aanzienlijke verschillen in wacht- en doorlooptijden bestaan.

Prioriteit bij AMK

In haar reactie op het rapport stelt staatssecretaris Ross dat zij het - net de Taskforce - dringend noodzakelijk vindt de wacht- en doorlooptijden in de jeugdzorg te verkorten. In verband met de urgentie van de problematiek van kindermishandeling geeft zij prioriteit aan de wachtlijsten bij het AMK. Zij acht het niet aanvaardbaar dat kinderen van wie vermoed wordt dat ze hier slachtoffer van zijn, op een wachtlijst komen te staan. De staatssecretaris heeft de provincies dan ook gevraagd signalen van kindermishandeling met voorrang op te pakken. ►

Daarnaast moeten de lange doorlooptijden bij de bureaus jeugdzorg worden aangepakt. De geconstateerde verschillen tussen de provincies tonen aan dat er bij bureaus jeugdzorg winst te behalen is op het gebied van doelmatigheid. Het is dan ook zeer positief dat alle bureaus jeugdzorg dit jaar hard aan de slag zijn gegaan met de invoering van het referentiewerkmodel. Daarbij besteden zij uitdrukkelijk aandacht aan het zo doelmatig mogelijk inrichten van de werkprocessen.

Aanzienlijke verschillen tussen provincies

Preventie

Tot slot geeft de staatssecretaris aan dat zij inzet op versterking van het preventieve jeugdbeleid. Tijdige signalering van beginnende problemen bij jongeren en snelle en adequate reacties hierop, zijn van essentieel belang, schrijft zij. Dit voorkomt onnodige verergering van problemen, beperkt het beroep op jeugdzorg en heeft daardoor een positief effect op bestaande wachtlijsten.

Het Eindrapport Taskforce Wachtlijsten en de aanbiedingsbrief met de reactie van staatssecretaris Ross zijn te vinden op www.jeugdzorg.nl ■

(foto: Bart Versteeg)

Wet- en regelgeving per 1 januari 2005

Welke wet- en regelgeving op het gebied van de jeugdzorg geldt nu eigenlijk met ingang van 1 januari 2005? De Nieuwsbrief Jeugdzorg zet de belangrijkste nieuwe regelgeving voor u op een rijtje.

Wet op de jeugdzorg

De tekst van de wet is gepubliceerd in het Staatsblad nr. 306 (2004). Er komt nog een Koninklijk Besluit om de wet daadwerkelijk per 1 januari 2005 in werking te laten treden. Verder ligt bij de Tweede Kamer een zogenoemde herstelwet klaar voor behandeling. Deze brengt kleine verbeteringen aan in de Wet op de jeugdzorg.

Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg

Deze omvangrijke Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) werkt een groot aantal elementen van de Wet op de jeugdzorg uit. In het Uitvoeringsbesluit zijn op advies van de Raad van State en ter vergroting van de leesbaarheid zeven ontwerpbesluiten gebundeld. Dit zijn de voormalige ontwerp-AMvB's Jeugdzorg-aanspraken, Indicatie jeugdzorg, Aanspraken vreemdelingen, Kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg, Rechtstreekse verwijzing naar de jeugd-ggz, Vertrouwenspersoon en Eigen- en ouderbijdrage.

Tijdelijk besluit uitkeringen

Dit besluit stelt regels voor de twee doeluitkeringen die het Rijk (VWS en Justitie gezamenlijk) aan elke provincie en grootstedelijke regio verstrekt: één doeluitkering voor bureau jeugdzorg en één doeluitkering voor het zorgaanbod.

Zeven AMvB's gebundeld in één Uitvoeringsbesluit

Besluit beleidsinformatie

In dit besluit is onder andere geregeld welke gegevens de vijftien bureaus jeugdzorg moeten registreren en verstrekken en welke uniforme definities daarbij gelden. Dit laatste maakt de gegevens onderling vergelijkbaar en ook optelbaar,

(foto: Bart Versteeg)

wat uiteraard van groot belang is voor het formuleren van een samenhangend jeugdzorgbeleid door de provincies en het Rijk.

Besluit subsidie Nidos

Dit besluit regelt de subsidiering van Nidos, de door de minister van Justitie aangewezen rechtspersoon die naast bureau jeugdzorg ook voogdij- en gezinsvoogdijtaken kan uitvoeren. Nidos voorziet in voogdij van alleenstaande minderjarige vreemdelingen en gezinsvoogdij van minderjarigen die deel uitmaken van een asielzoekersgezin dat in een COA-opvangcentrum verblijft.

Ministeriële regelingen

Verder publiceert de Staatscourant voor 1 januari 2005 nog een aantal ministeriële regelingen in verband met de Wet op de jeugdzorg, namelijk:

- Regeling pleegzorg;
- Regeling vrijwillige begeleiding jeugdreclassering;
- Regeling aanwijzing voogdij andere categorieën minderjarigen;
- Financiële regelingen over normbedragen jeugdzorg, bekostiging jeugdzorg en Rijkssubsidieregeling jeugdzorg.

De in dit artikel genoemde regelgeving is (na inwerkingtreding) te vinden op www.jeugdzorg.nl ■

Op jacht naar onnodige bureaucratie

Op 18 november jl. was het zover. Op die herfstige dag trad de jeugdzorgbrigade voor het eerst naar buiten met een 'aftrapbijeenkomst' bij jeugdzorginstelling De Waarden in Nijmegen. Meer dan honderd deelnemers uit alle hoeken en gaten van de jeugdzorg namen eraan deel. De zoektocht naar (oplossingen voor) onnodige bureaucratie begon al ter plaatse.

De jeugdzorgbrigade bestaat uit Frank de Grave (voorzitter), Dick van Hemmen en Thijs Malmberg en wordt ondersteund door een kleine staf medewerkers. In opdracht van staatssecretaris Ross en minister Donner gaat de brigade de komende twee jaar bij jongeren, ouders en instellingen op zoek naar onnodige bureaucratie bij de uitvoering van de Wet op de jeugdzorg en vooral ook naar praktijkvoorbeelden om die bureaucratie te voorkomen of te bestrijden. De brigade brengt de gevonden oplossingen breed onder de aandacht van de jeugdzorgsector, onder meer via een eigen internet-site en in deze nieuwsbrief.

"Laat ons weten hoe het beter kan."

Geen 'systeemdialoog'

"De jeugdzorgbrigade komt naar u toe", zei Frank de Grave, bij de opening van de aftrapbijeenkomst in Nijmegen. "Maar aarzel ook niet zelf contact met ons op te nemen. Ga met ons alstublieft geen 'systeemdialoog' aan, want de Wet op de jeugdzorg staat voor de komende twee jaar. Wij beschouwen de wet als een gegeven. Maar binnen dit kader valt er genoeg te verbeteren. En kijk daarbij niet alleen naar anderen, maar steek de hand ook in eigen boezem. We willen graag van u horen hoe het beter kan."

Clënten aan het woord

Bij de aftrap in Nijmegen interviewde De Grave enkele jeugdzorgclënten over hun ervaringen met bureaucratie. Omdat hulpverleners en instellingen slecht met elkaar communiceren, moeten wij veel dubbel werk doen, was hun boodschap. Steeds hetzelfde verhaal vertellen, vrijwel dezelfde, vaak onbegrijp-

pelijke formulieren invullen en dubbele onderzoeken ondergaan. Waarom geen elektronisch cliëntendossier en waarom geen voor jongeren en ouders begrijpelijk taalgebruik? (dit punt wordt voor een belangrijk deel opgepakt binnen de Operatie Jong).

Vervolgens belichtten sprekers van Bureau Jeugdzorg Utrecht en zorginstelling De Waarden het thema bureaucratie vanuit respectievelijk medewerkers- en managementperspectief. Dit leverde soms prikkelende stellingen op ('Wij kennen geen onnodige bureaucratie'). Directeur Pieter de Groot van De Waarden vertelde onder meer dat de zorgaanbieders en bureau jeugdzorg in Gelderland al zijn begonnen samen onnodige bureaucratie op te sporen. Daar kan de jeugdzorgbrigade dus haar voordeel mee doen.

Telezorg

Bijzonder interessant was ook het verhaal van buitenstaander Matthijs Almekinders, werkzaam bij 'Sensire', een grote thuiszorgorganisatie in de Achterhoek. "Enkele jaren geleden tobde mijn sector met vergelijkbare problemen als de jeugdzorg nu heeft", vertelde Almekinders. "Volgens de media deden wij niets goed. Dat beeld klopte natuurlijk niet, maar we hadden wel degelijk een groot probleem. We kwamen tot de conclusie dat we op één of andere manier onze output moesten verdubbelen, terwijl onze medewerkers al keihard werkten. Het zou dus moeten komen uit een vergroting van de effectiviteit en de efficiency." Om dit te bereiken koos Sensire voor schaalvergroting, in combinatie met een kleinschalige organisatie-inrichting. Kleine multidisciplinaire teams dragen nu de verantwoordelijkheid voor het totale zorgpakket in 'hun' wijk. Almekinders:

"Wacht niet op anderen; ga aan de slag."

"Daarnaast zetten we sterk in op innovatie. We werken bijvoorbeeld met elektronische patiëntendossiers en leveren ook 'telezorg'. Met behulp van

Clïent Amber: "Bij elke stap in de jeugdzorg moet je opnieuw je hele verhaal vertellen en vrijwel dezelfde, onbegrijpelijke formulieren invullen."

een soort webcam en de tv van de cliënt is - op elk gewenst moment en zonder wachttijd - rechtstreeks contact met de cliënt mogelijk. Clïënten zijn er heel tevreden over en het leidt tot minder vraag naar fysieke zorg. Bovendien biedt het systeem mogelijkheden tot behandeling op afstand." Matthijs Almekinders had ook nog een advies voor de deelnemers in petto: "Wacht niet op anderen, maar ga aan de slag met de vernieuwingen die u noodzakelijk acht. Ondanks alle bureaucratische regels is er in de praktijk heel veel mogelijk!"

Discussie

De afsluitende zaal discussie leverde diverse concrete aanknopingspunten op voor het werk van de jeugdzorgbrigade. Tijdens de discussie bleek dat de brigade niet door iedereen enthousiast wordt ontvangen. Met name een aantal bureaus jeugdzorg gaf aan zelf al bezig te zijn met het aanpakken van onnodige bureaucratie. Frank de Grave zei hierover graag met hen in gesprek te gaan en aan te willen sluiten bij wat al gebeurt.

Een uitgebreid verslag van de aftrapbijeenkomst en het plan van aanpak van de jeugdzorgbrigade zijn te vinden op de internetsite www.jeugdzorgbrigade.nl. Daar kunt u zich ook aanmelden voor een e-mail informatieservice. ■

Eerste resultaten aanpak bureaucratie

Staatssecretaris Ross van VWS en minister Donner van Justitie zijn vastbesloten onnodige bureaucratie in de jeugdzorg aan te pakken. Met dit doel hebben zij niet alleen de jeugdzorgbrigade ingesteld, maar ook een 'bureaucratietoets' losgelaten op de ontwerp-AMvB's bij de Wet op de jeugdzorg. Het belangrijkste resultaat hiervan is de vereenvoudiging van het indicatiebesluit.

De bureaucratietoets van de AMvB's is uitgevoerd door de ministeries van VWS en Justitie, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en vertegenwoordigers van het veld. Zij hebben niet alleen het ontwerpbesluit Indicatie jeugdzorg onder de loep genomen. Daarnaast zijn in andere ontwerp-AMvB's enkele kleinere onderdelen aangepast ter voorkoming van onnodige bureaucratie.

Aanpassing indicatiebesluit: waarom?

De MO-groep, GGZ-Nederland en Zorgverzekeraars Nederland hebben belangrijke argumenten aangedragen voor vereenvoudiging van het indicatiebesluit. De eisen die de ontwerp-AMvB aan de inhoud van het indicatiebesluit stelde, zouden zo'n besluit naar hun mening te gedetailleerd maken. Die detaillering is niet zinvol, omdat bureau jeugdzorg aan het begin van het hulpver-

leningsproces lang niet altijd exact kan vaststellen hoeveel uren zorg nodig zijn en welke aanpak en deskundigheid dit vergt. Bovendien blijkt tijdens de hulpverlening nogal eens dat toch andere zorg nodig is. Een minder gedetailleerd indicatiebesluit vermindert de noodzaak tot (tussentijdse) herindicatie. Dit leidt niet alleen tot minder bureaucratie, maar is ook cliëntvriendelijker. De cliënt hoeft bij kleine veranderingen in de zorg namelijk niet meer terug te gaan naar bureau jeugdzorg.

Indicatiebesluit met bandbreedtes

De veranderingen op een rij

Op grond van deze argumenten is het ontwerpbesluit Indicatie jeugdzorg (dat inmiddels is opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg) op de volgende punten aangepast:

- De eisen die in artikel 8, eerste lid, onder c en d van het ontwerp waren opgenomen, zijn vervallen. Dit betrof de vaststelling door bureau jeugdzorg van de benodigde specifieke aanpak en deskundigheid. Nu wordt dit aan de professionaliteit van de zorgaanbieder overgelaten.

- Op grond van het tweede lid van artikel 8 zou bureau jeugdzorg een exact aantal contacturen voor de functie jeugdhulp moeten noemen voor de periode waarin aanspraak op zorg bestaat. Deze bepaling is veranderd. Bureau jeugdzorg geeft nu een bandbreedte aan van twintig procent, zowel naar boven als naar beneden, ten opzichte van het gemiddelde aantal uren benodigde jeugdhulp. De nieuwe regeling biedt meer flexibiliteit. Zorgaanbieders kunnen uiteraard volstaan met het leveren van *minder* zorg dan de ondergrens van de bandbreedte aangeeft, als dit toereikend is voor de cliënt. Herindicatie bij het verlenen van minder zorg dan binnen de bandbreedte is voorzien, is alleen nodig als de cliënt het hiermee oneens is. Bij de subsidiëring van de zorgaanbieder hanteert de provincie het gemiddeld aantal uren zorg uit het indicatiebesluit als uitgangspunt.
- Voor de functie 'verblijf' vermeldt bureau jeugdzorg in het indicatiebesluit de omvang van het benodigde verblijf, uitgedrukt in het benodigde aantal uren per etmaal en het aantal dagen waarover die uren worden verspreid. Ook bij de functie verblijf is een bandbreedte ingebouwd, namelijk voor het aantal dagen waarover de uren worden verspreid. Bureau jeugdzorg geeft in het indicatiebesluit een minimum en een maximum aantal dagen aan. Daarbij geldt een marge van twintig procent ten opzichte van het gemiddelde van dat minimum en maximum. Bij de subsidiëring van de zorgaanbieder hanteert de provincie dit gemiddelde aantal dagen als uitgangspunt.

Gevolgen voor jeugd-ggz

De genoemde wijzigingen werken naar analogie door in de indicatiestelling voor jeugd-ggz. Staatssecretaris Ross heeft onlangs de relatie tussen de Wet op de jeugdzorg en de jeugd-ggz in een notitie verduidelijkt (zie hiervoor het tekstblokje 'Notitie Toegang tot jeugd-ggz' op pagina 11 van deze nieuwsbrief). ■

(foto: Bart Versteeg)

Pilots bekostiging zorgaanbod

In januari 2005 starten in vier provincies/ grootstedelijke regio's pilots om de voor het jeugdzorgaanbod ontwikkelde bekostigingssystematiek in de praktijk te testen. De bedoeling is deze systematiek in 2007 - na verwerking van de pilotervaringen - in het gehele land toe te passen.

In het voorjaar van 2004 heeft adviesbureau Deloitte een onderzoek afgerond naar een nieuwe wijze van financieren van het zorgaanbod op grond van de Wet op de jeugdzorg. De onderzoekers hebben bekostigingseenheden (zorgproducten) gedefinieerd en bijbehorende indicatieve normprijzen berekend. De pilots testen deze systematiek in de praktijk.

Funcities

De bekostigingseenheden moeten in ieder geval een functie vervullen bij:

- het vergroten van de transparantie van de bedrijfsvoering van zorgaanbieders;
- de financiële verantwoording van zorgaanbieders aan de provincie;
- het vergroten van de vergelijkbaarheid tussen zorgaanbieders ten behoeve van de subsidiëring van zorg door de provincies.

Proef in Gelderland, Drenthe, Zuid-Holland en Haaglanden

De bekostigingseenheden spelen geen rol bij de indicatiestelling door bureau jeugdzorg. Bureau jeugdzorg indiceert in termen van het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg.

Vier voorloopregio's

De proef met de nieuwe bekostigingssystematiek vindt plaats in vier voorloopregio's: Gelderland, Drenthe, Zuid-Holland en Haaglanden. In elke regio nemen de zorgaanbieder(s), bureau jeugdzorg, de provincie en het Rijk aan de proef deel. De pilots starten in januari 2005 en duren een jaar. Een landelijke projectgroep met vertegenwoordigers van het Rijk, het IPO

en de MO-groep heeft een draaiboek voor de pilots opgesteld. De projectgroep volgt de voortgang, laat onderzoek doen (bijvoorbeeld ter toetsing van normprijzen) en beoordeelt welke onderdelen van de nieuwe systematiek rijp zijn voor landelijke invoering.

Pilotresultaten afwachten

Zorgaanbieders, bureaus jeugdzorg en provincies/grootstedelijke regio's die niet aan de pilots deelnemen, kunnen zich alvast oriënteren op de nieuwe systematiek. Maar het is niet de bedoeling de nieuwe systematiek ook al buiten de pilotregio's in te voeren. De landelijke projectgroep wil eerst de ervaringen met de pilots afwachten. De projectgroep zorgt voor een brede verspreiding van de pilotervaringen, onder andere via deze nieuwsbrief.

Op www.jeugdzorg.nl vindt u het onderzoeksrapport van Deloitte en (in de loop van januari 2005) het draaiboek voor de pilots. ■

Nieuwe relatie Raad voor de Kinderbescherming - bureau jeugdzorg

In Brabant zijn ze er klaar voor

De Wet op de jeugdzorg en het bijbehorende Uitvoeringsbesluit veranderen de samenwerkingsrelatie tussen bureau jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming.

Voor de invulling van die nieuwe relatie is onlangs een landelijk toetsingskader vastgesteld. De directie Zuid van de raad en Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant hebben daar niet op gewacht.

Al in het voorjaar van 2004 gingen zij samen aan de slag om een nieuw regionaal samenwerkingsprotocol voor te bereiden. Dankzij deze snelle start voldoen zij op 1 januari 2005 volledig aan de eisen van de nieuwe wet- en regelgeving.

Met ingang van 1 januari 2005 maken het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), de jeugdbescherming en de jeugdreclassering officieel onderdeel uit van bureau jeugdzorg. Bureau jeugdzorg oefent dan ook de intake- en toegangstaken uit die tot dan toe op het bord van de

raad lagen. Dit betekent onder meer dat bureau jeugdzorg niet meer uitsluitend kan afgaan op de hulpvraag van een minderjarige cliënt. Het zal tevens zelf een inschatting moeten maken van de noodzaak tot hulpverlening aan een minderjarige, óók als die minderjarige of de ouders geen hulpvraag formuleren. Bureau jeugdzorg is daarbij verantwoordelijk voor het al dan niet inschakelen van de raad. De raad is in de nieuwe situatie een tweedelijnsvoorziening.

Werkprocessen op elkaar afgestemd

Samenwerking niet nieuw

Bureau jeugdzorg en de raad werken al jarenlang samen. Niet alleen op basis van landelijke protocollen, maar ook op grond van specifieke regionale afspraken. De nieuwe wet- en regelgeving maakt herijking en aanvulling van de bestaande

afspraken noodzakelijk. Het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg (dat in de plaats is gekomen van onder meer het ontwerpbesluit Kwaliteit en werkwijze bureau jeugdzorg) vereist dat bureau jeugdzorg en de raad hun nieuwe afspraken in een regionaal protocol vastleggen. De MO-groep en het landelijk bestuur van de raad hebben onlangs een toetsingskader vastgesteld, met landelijk uniforme (kwaliteits)eisen voor de samenwerking op regionaal niveau. Dit landelijk toetsingskader gaat uit van het Verdrag voor de Rechten van het Kind als verbindend element in de samenwerking.

Brabant vroeg aan de slag

In de provincie Noord-Brabant hebben de directies van bureau jeugdzorg en de raad de definitieve versie van het landelijk toetsingskader niet afgewacht. Al in april 2004 stelden zij een werkgroep in om het regionale samenwerkingsprotocol voor te bereiden. Deze werkgroep heeft de ►

concepten van het landelijk toetsingskader en de specifieke Brabantse samenwerkingspraktijk als leidraad gebruikt.

De werkgroep bestond uit enthousiaste middenkadermedewerkers van alle onderdelen van bureau jeugdzorg en de teamleiders Civiel en Straf van de raad, met als voorzitter de vestigingsmanager van de raad in Den Bosch, Nellie Sniijders-van Wijck.

Afstemming werkprocessen

Het door de werkgroep opgestelde protocol beschrijft hoe de werkprocessen van de samenwerkingspartners op elkaar zijn afgestemd. Bijvoorbeeld in situaties waarin het bureau de raad vraagt onderzoek te doen naar de noodzaak van ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing. Hierdoor is voor alle betrokkenen duidelijk op welke manier bureau jeugdzorg bij de raad een melding doet, welke informatie het daarbij verstrekt en welke afhandelingstermijn de raad hanteert. Voor crisis-situaties zijn aparte afspraken gemaakt. Er wordt nog gewerkt aan een standaard meldingsformulier om te voorkomen dat cliënten bij de raad opnieuw hun hele verhaal moeten doen.

Het protocol voorziet ook in afspraken over de onderlinge samenwerking tijdens en na het raadsonderzoek. Dit is onder meer van belang omdat voor een verzoek aan de rechter tot uithuisplaatsing (snel) een indicatiebesluit van bureau jeugdzorg nodig is. Ook voortzetting van de hulpverlening op vrijwillige basis na afloop van

het raadsonderzoek is geregeld. Op het gebied van de jeugdreclassering definieert het protocol de samenwerkingsmomenten tussen beide partijen en de criteria voor het gebruik van de aanwijzingsbevoegdheid van de raad.

Tot slot zijn in het document afspraken vastgelegd over de evaluatie van de nieuwe samenwerkingsrelatie.

“Gaandeweg hebben we elkaar leren begrijpen.”

Boeiend proces

“In de werkgroep hebben we stap voor stap alle raakpunten tussen de raad en bureau jeugdzorg doorgesproken”, vertelt Annelies Hermans, staffunctionaris bij de directie Zuid van de raad. “Het naast elkaar leggen van de uitvoeringspraktijk en de wettelijke vereisten leverde boeiende discussies op, ook tussen de verschillende onderdelen van bureau jeugdzorg. Gaandeweg hebben wij elkaar leren begrijpen en zijn we tot de conclusie gekomen dat wij beide voor dezelfde zaak staan: het belang van het kind en de jongere in de knel. Het eindresultaat komt goeddeels overeen met het landelijk toetsingskader. Waar dit in onze visie praktisch haalbaar is en tot verdere kwaliteitsverbetering leidt, zijn echter termijnen aangescherpt en afspraken toegevoegd. Om draagvlak voor de nieuwe situatie te creëren, hebben we onze achterbannen

tijdens het voorbereidingsproces met nieuwsbrieven geïnformeerd en is het conceptprotocol in een werkconferentie besproken. De directies van bureau jeugdzorg en de raad hebben het definitieve protocol inmiddels vastgesteld.”

Groeiproduct

“Toch zijn we er nog niet”, aldus Annelies Hermans. “We beschouwen het nieuwe protocol als een ‘groeiproduct’. De komende tijd zal in de praktijk moeten blijken hoe het werkt. We zijn bijvoorbeeld benieuwd of we kunnen voorkomen dat de vereiste indicatiestelling door bureau jeugdzorg bij een verzoek om uithuisplaatsing tot onnodige vertraging leidt. In de regel geeft de rechter daarvoor pas een machtiging af, als er een indicatiestelling is. Sommige rechters stellen daarbij bovendien als voorwaarde dat er voor het kind een plaats in een zorginstelling moet zijn. Anderzijds zetten zorginstellingen een kind vaak pas op de wachtlijst, nadat de rechter een machtiging heeft afgegeven. In het belang van de betrokken kinderen zullen we de vinger dus goed aan de pols moeten houden. Zo nodig zullen wij ons protocol aanpassen of aanvullen. Wat dit laatste betreft denken we bijvoorbeeld aan meer gezamenlijke deskundigheidsbevordering.”

“Met het tijdig vaststellen van ons samenwerkingsprotocol hebben we in ieder geval een belangrijke eerste stap gezet. Op 1 januari 2005 gaan we er samen mee aan de slag.” ■

(foto: Bart Versteeg)

“Wij blijven het voelen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid”

Bij het inwerkingtreden van de Wet op de jeugdzorg per 1 januari 2005 komt de verantwoordelijkheid voor de toegang van cliënten tot de jeugd-ggz bij bureau jeugdzorg te liggen. In Zuid-Holland Zuid werken bureau jeugdzorg en de jeugd-ggz al vier jaar vrijwillig samen. Hoe is die samenwerking tot nu toe verlopen en wat verandert de nieuwe wet hieraan?

Met deze vragen gingen we te rade bij twee hoofdrolspelers in het bestaande samenwerkingsverband: Els Mourits, verandermanager bij Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland en Dymph Smeele, hoofd ambulante zorg voor kinderen en jeugdigen bij De Grote Rivieren, de ggz-instelling in deze regio.

Dymph Smeele (links) en Els Mourits: “Bureau jeugdzorg en de jeugd-ggz in Zuid-Holland Zuid blijven nauw samenwerken bij de intake en indicatiestelling” (foto: Ton Poortvliet)

Wat was in 2000 de aanleiding om te gaan samenwerken?

Els Mourits: “Het is eigenlijk allemaal begonnen bij de crisishulpverlening. De ggz beschikte in 2000 al over een Acute dienst die 24 uur stand-by was en bij bureau jeugdzorg hadden wij net een crisisinterventieteam opgezet. Dan kom je elkaar dus tegen, ‘s-nachts. Bijvoorbeeld bij een moeder die met een acute psychose moet worden opgenomen, maar twee jonge kinderen heeft. Of bij een meisje waarvan de ouders vrezen dat ze suïcidaal is. Op een gegeven moment ontstaat er dan spanning over wie waarover gaat. Daarbij is van beide kanten van het begin af aan het uitgangspunt geweest: ‘s-Nachts moet je niet steggelen, maar handelen! De volgende ochtend praten we het wel door. We zijn inderdaad met elkaar in gesprek gegaan, waarbij al snel bleek dat we veel voor elkaar zouden kunnen betekenen. Om elkaars organisatie en kwaliteiten beter te leren kennen, ben ik een tijdje gaan meedraaien in de intakecommissie van de jeugd-ggz en is een systeemtherapeut van de ggz een consultatierol gaan vervullen bij bureau jeugdzorg. Aanvankelijk dreef het initiatief slechts op enkele individuen, maar uiteindelijk hebben we het kunnen verbreden en zijn op organisatie-niveau samenwerkingsafspraken gemaakt.”

Het begon allemaal bij de crisishulpverlening

Wat houdt die samenwerking tot nu toe in?

Dymph Smeele: “Uit de wederzijdse kennismaking kwam naar voren dat er een categorie jeugdige cliënten is, waarvan niet op voorhand duidelijk is waar ze het beste uit zijn: bij bureau jeugdzorg of bij de jeugd-ggz. Bijvoorbeeld: een huisarts komt met een uitzonderlijk druk kind. Soms is niet zo eenduidig vast te stellen of het een kwestie is van ADHD, of vooral van een behoefte aan structuur. Omdat die ‘tussengroep’ vrij groot bleek te zijn, hebben we besloten deze cliënten wekelijks door de coördinatoren cliëntenstroom van onze instellingen samen onder de loep te laten nemen. Qua behandeling hebben we gekozen voor een zo laag mogelijke insteek. Om bij het voorbeeld van het drukke kind te blijven: als de situatie het toelaat, beginnen we met opvoedingsondersteuning door bureau jeugdzorg, terwijl de jeugd-ggz beschikbaar is voor consultatie. Als deze aanpak binnen maximaal drie maanden niet het gewenste resultaat oplevert, volgt direct - *zonder* nieuwe verwijzing door de huisarts en dus *zonder* nieuwe wachttijd - een diagnostisch onderzoek en behande-

ling door de jeugd-ggz. Het omgekeerde - start van de behandeling bij de jeugd-ggz en zo nodig overname daarvan door bureau jeugdzorg - komt ook voor, evenals gecombineerde behandelingen. We proberen bij grensproblematiek zo effectief mogelijk gebruik te maken van elkaars deskundigheid. En door de nauwe samenwerking behoeft bij onderlinge doorverwijzing niet het gehele intake-traject te worden overgedaan. Dat is winst voor ons en voor de cliënt.”

Els Mourits: “In de loop van de tijd zijn we onze samenwerking gaan verbreden en hebben we bijvoorbeeld een gezamenlijk aanbod ontwikkeld voor kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld. Verder bleken zowel bureau jeugdzorg als de jeugd-ggz een training sociale vaardigheden aan te bieden. Daar hebben we dus differentiatie in aangebracht. Maar als bij één van ons een wachtlijst voor zo’n training is ontstaan, nemen we ook wel cliënten van elkaar over.”

Welke gevolgen heeft de nieuwe wet voor de bestaande samenwerking?

Els Mourits: “De nieuwe wet vergt heel wat aanpassingen. We moeten onze gezamenlijke intake en indicatiestelling van grensgevallen verbreden omdat bureau jeugdzorg nu *de* voordeur wordt naar de jeugd-ggz. Overdag zullen aanmeldingen ▶

binnenkomen bij de bureaudienst van bureau jeugdzorg: onze Toegangsfunctie. De medewerkers van de bureaudienst moeten dus in staat zijn de aard en de zwaarte van de problematiek te onderkennen. In geval van acute psychiatrische problematiek (of in geval van twijfel) moeten zij direct de Acute dienst van de ggz inschakelen. Om dit mogelijk te maken heeft de Acute dienst onze medewerkers getraind in het onderkennen van signalen die kunnen wijzen op psychiatrische problematiek. Verder hebben we afgesproken dat de jeugd-ggz op deeltijdbasis mensen naar onze Toegang detacheert, zodat we met multidisciplinaire teams kunnen gaan werken. Dit geldt ook voor de indicatiecommissie. Die heeft nu al een gedetacheerde ggz-medewerker als voorzitter." Dymph Smeele: "Formeel is de intake en indicatiestelling in de nieuwe situatie puur een zaak van bureau jeugdzorg. Maar wij blijven dit voelen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Juist omdat we al lang samenwerken, weten we hoezeer we elkaar nodig hebben en wat we voor elkaar kunnen betekenen."

Multidisciplinaire teams in de toegang

Kunnen artsen in Zuid-Holland Zuid straks niet om bureau jeugdzorg heen?

Dymph Smeele: "Wij streven ernaar om als ggz-instelling geen aparte voordeur in stand te houden voor rechtstreekse verwijzing door de huisarts. Met twee voordeuren werken is niet efficiënt en kan voor artsen verwarrend zijn. Als wij er

samen voor zorgen dat de voordeur van bureau jeugdzorg snel en deskundig handelt, is het ook helemaal geen bezwaar voor artsen om daar te melden. Maar omdat de regelgeving nog de mogelijkheid van rechtstreekse verwijzing naar de jeugd-ggz biedt, maken wij voornamelijk gebruik van deze uitzondering op de regel. Binnenkort zullen we de huisartsen daarover informeren. Buiten kantooruren - als het per definitie om acute situaties gaat - meldt de arts direct bij de Acute dienst van de ggz. Begin 2005 organiseren wij samen een regionale conferentie voor huis- en kinderartsen om onze nieuwe aanpak uit te leggen."

Hoe ver is de regio op 1 januari met de implementatie van de nieuwe wet?

Dymph Smeele: "We hebben nog heel wat te regelen - en te onderhandelen - voordat we aan de eisen van de Wet op de jeugdzorg kunnen voldoen. Bijvoorbeeld als het gaat om de financiering van specialistische ggz-diagnostiek, de invulling van het casemanagement en het efficiënt organiseren van informatie- en registratiestromen."

Els Mourits: "De invulling van het casemanagement is inderdaad één van de zaken waarover we nog in discussie zijn. Persoonlijk verwacht ik dat bureau jeugdzorg bij het gros van de ggz-geïndiceerde cliënten zal volstaan met een tamelijk basale vorm van casemanagement. Méér is niet reëel, want daarvoor zou je tientallen formatieplaatsen extra nodig hebben. Het goed regelen van de informatiestromen is ook zo iets wat nog veel aandacht vergt. We willen onze manieren van

registreren en de formulieren die we gebruiken zoveel mogelijk stroomlijnen. En voor de uitvoering van het casemanagement zou het natuurlijk mooi zijn in de toekomst een zelfde elektronisch dossier te gaan hanteren. Dit zal echt niet allemaal op 1 januari 2005 zijn geregeld. Maar die ene voordeur is er dan wel. De rest zullen we al werkende moeten optimaliseren. Daarbij komen we ongetwijfeld nog heel wat hobbels op de weg tegen, maar met onze samenwerkings-traditie komen we daar wel uit." Dymph Smeele: "In deze regio verspillen we onze energie niet aan onderlinge strijd, maar zoeken we als partners, met respect voor elkaars expertise, naar een praktische invulling van de wet waar de cliënt beter van wordt." ■

Notitie Toegang tot jeugd-ggz

Staatssecretaris Clémence Ross heeft onlangs aan de bureaus jeugdzorg en de instellingen voor jeugd-ggz een notitie toegestuurd over de gevolgen van de overheveling van de toegangstaken voor de jeugd-ggz naar bureau jeugdzorg (zie voor dit onderwerp ook nummer 14 van deze nieuwsbrief). De notitie is opgesteld door een breed samengestelde werkgroep en behandelt onder meer de actuele aanpassingen in de regelgeving rond het indicatiebesluit. De notitie 'Toegang tot de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen' van 24 november 2004 is te vinden op www.jeugdzorg.nl (klik op Beleid, vervolgens op Wet op de jeugdzorg, en kijk onder november 2004).

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Toolkit voor gemeentelijke campagne huiselijk geweld

Het ministerie van Justitie heeft een 'communicatie-toolkit' laten ontwikkelen waarmee gemeenten een lokale of regionale publiekscampagne tegen huiselijk geweld kunnen voeren.

De toolkit - een soort gereedschapskist - werd gepresenteerd tijdens de landelijke 'Dag tegen huiselijk geweld', op 25 november jl. in Amsterdam. Burgemeester

Cohen van Amsterdam nam het eerste exemplaar daar symbolisch in ontvangst van mevrouw Mulock Houwer, directeur-generaal Preventie, Jeugd en Sancties van het ministerie van Justitie. Tijdens de bijeenkomst werd tevens de lokale Amsterdamse campagne gelanceerd. De toolkit wordt ook aan alle andere centrumgemeenten aangeboden.

'Huiselijk geweld is niet normaal'

Het ministerie van Justitie heeft dit instrument laten samenstellen in het kader van

de campagne 'Huiselijk geweld is niet normaal', gericht op slachtoffers, plegers en hun omgeving. Het ministerie wil zo een bijdrage leveren aan het bespreekbaar maken van huiselijk geweld, het uitdragen van de norm dat dit niet acceptabel is en het bekendmaken van de Advies- en steunpunten huiselijk geweld.

Inhoud toolkit

De communicatie-toolkit bevat verschillende voorbeelden van communicatieplannen, plannen van aanpak, posters en ►

brochures, advies op maat en praktische tips, zowel op papier als in digitale vorm. Het materiaal is ontwikkeld door gemeenten die al eerder met succes een publiekscampagne hebben opgezet en uitgevoerd. Het is bedoeld voor gemeenten die ook een actieve rol op dit gebied willen gaan spelen. Naast Amsterdam maken ook Den Haag, Gouda, Leiden en Almere al gebruik van de toolkit. De digitale versie ervan zal regelmatig worden geactualiseerd en aangevuld.

Op het VNG-congres 'Aanpak huiselijk geweld', gehouden in Apeldoorn op 14 december 2004, zijn de deelnemers geïnformeerd over de toolkit en de vorming van de Advies- en meldpunten huiselijk geweld.

Toolkit Justitie: van gemeenten, voor gemeenten.

Meer informatie over de Communicatie-toolkit huiselijk geweld is te vinden op de Justitie-site www.huiselijkgeweld.nl (klik op Nieuws en kijk bij 25 november 2004). Informatie over de VNG-campagne rondom dit thema vindt u op www.aanpakhuiselijkgeweld.nl.

Kindspoor Den Haag

Huiselijk geweld is schadelijk voor kinderen, ongeacht of zij daarvan slachtoffer of getuige zijn. Vanuit die gedachte is begin 2004 'Kindspoor Den Haag' opgericht.

Kindspoor Den Haag is een lokaal samenwerkingsverband van de politie, bureau jeugdzorg (dus ook het AMK), de Raad voor de Kinderbescherming en het Advies- en steunpunt huiselijk geweld. In de regio Midden-Holland is al langer zo'n samenwerkingsverband actief.

Zodra de Haagse politie in verband met huiselijk geweld bij een gezin heeft ingegrepen, meldt zij dit bij Kindspoor. De jeugdzorgpartners in het samenwerkingsverband beoordelen de melding. Eén van de instellingen neemt de verantwoordelijkheid voor de zaak op zich en onderneemt direct actie in de richting van het gezin. Voorzover de jeugdzorgpartners de benodigde hulp zelf niet kunnen leveren, zorgen zij dat andere hulpverleningsinstellingen dit doen. Kindspoor Den

(foto: Bart Versteeg)

Haag maakt momenteel in overleg met het gemeentelijke project Huiselijk geweld werkafspraken met voorzieningen voor slachtoffer- en daderhulpverlening.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Ria Andrews van de Raad voor de Kinderbescherming in Den Haag: r.andrews@rvdk.minjus.nl.

Melding kindermishandeling bij Inspectie Jeugdzorg

Tijdens de themawEEK over kindermishandeling in november 2004 is discussie ontstaan over de invoering van een meldplicht aan de Inspectie Jeugdzorg. Er bestaan echter al landelijke afspraken over het melden van kindermishandeling door bureaus jeugdzorg en zorgaanbieders.

De ministeries van Justitie en VWS wijzen in dit verband op de afspraken die zij begin 2004 hebben gemaakt met het IPO, de MO-groep en de Inspectie Jeugdzorg. Deze afspraken zijn terug te vinden in de VWS-brochure 'Toezicht en handhaving in de jeugdzorg' van mei 2004, namelijk op pagina 11, onder B. 'Toezichts- en handhavingactiviteiten met betrekking tot naleving van de wet bij calamiteiten'. Daar staat dat in geval van calamiteiten van de bureaus jeugdzorg en de zorgaanbieders wordt verwacht dat zij de provincie en de inspectie op de hoogte stellen van de calamiteit en van de acties die zij in dat verband hebben ondernomen. De gemaakte afspraken worden in 2006

geëvalueerd. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de naleving en de vraag of de melding van calamiteiten een wettelijke verplichting moet worden.

Van de brochure is nog een beperkt aantal gedrukte exemplaren verkrijgbaar bij de directie Jeugdbeleid van het ministerie van VWS (telefoon 070-3405497 of 3406071). De brochure is echter ook te vinden op www.jeugdzorg.nl (klik op 'Zoeken', 'Zoeken op de site' en vermeld daar: Brochure Toezicht en handhaving). ■

Colofon

Redactieadres

Ministerie van VWS
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Coördinatie

Ministerie van VWS: DJB en DVC
Ministerie van Justitie: DJJ en DV

Redactie

Teun Baak, Tekst & Beleid bv, Bleiswijk

Vormgeving

Optima Forma bv, Voorburg

Fotografie

Er bestaat geen enkele relatie tussen de afgebeelde personen en de inhoud van de artikelen, tenzij in een fotobijchrift uitdrukkelijk anders is vermeld.